

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

**2026-YIL / IYUN/6-SON,
V-QISM**

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
V-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqov vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayev vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixojaga o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyev vch, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulaton Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

KORPORATIV BOSHQARUVDA ESG TAMOYILLARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY TAHLILI.....	12
I. R. Berdikulova	
TEKSTIL SANOATIDA SUV ISTE'MOLI VA QAYTA ISHLASH ULUSHI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK: 20 DAVLAT MISOLIDA KORRELYATSIIYA VA K-MEANS KLASTER TAHLILI.....	16
Zayniyev Diyorbek Zokir o'g'li	
Turobova Hulkar Rustamovna	
O'ZBEKISTONDA BIZNES BIRLASHUVLARINI HISOBGA OLISHNI MHXS (IFRS) 3 ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	24
Davletov Ikrom Raximberganovich	
VINOCHILIK SANOATI KORXONALARIDA TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITINI TASHKIL QILISH VA O'TKAZISH TARTIBI.....	33
Jo'rayev Dilshod Xudoyqulovich	
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ	38
Абдуллаева М.Б.	
AGROSANOAT MAJMUASIDA INTEGRATSION TUZILMALARNING ISTIQBOLLI SHAKLLARINING NAZARIY ASOSLARI.....	44
Murodov Sherzodbek Murod o'g'li	
RESPUBLIKADA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING BOZOR MEXANIZMI.....	51
Kalandarova Elnura Muzaffar qizi	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MAHALLALARDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHGA KO'MAKLASHISH.....	55
Niyozov Zuxur Davronovich	
Yarlaqabov Faxriddin Baxodir o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОТЧЕТА О ФИНАНСОВОМ ПОЛОЖЕНИИ КОМПАНИИ В СООТВЕТСТВИИ С ТРЕБОВАНИЯМИ МСФО	58
Худойкулова Дилора Дилмуродовна	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSIYALARI TARKIBI VA ULARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINING IQTISODIY TAHLILI.....	64
Karimova Saodatxon Ulug'bek qizi	
XALQARO MOLIVAVIY HISOBOT STANDARTLARIGA MUVOFIQ JORIY AKTIVLARNI HISOBGA OLISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	71
Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
DAVLAT TOMONIDAN TURIZM SOHASINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	77
Karimova Dilafruz Sadridin qizi	
МЕТОДЫ АНАЛИЗА ЦИФРОВИЗАЦИИ В РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	82
Ахмедова(Жабборова) Нилуфар Икболжон кизи	
AHOLI ZICH JOYLASHGAN HUDUDLARDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-IQTISODIY OMILLARI VA HORIJIIY TAJRIBA TAHLILI	89
Bo'stonova Nilufar Abdusmatovna	
Nematjonova Risolatxon Dilshodbek qizi	
JANUBIY KOREYA TAJRIBASIDA CHIQINDILARNI BOSHQARISHDA EPR TIZIMI VA RAQAMLI YECHIMLARINING O'RNI	94
Otarbayev Zamir Zairovich	

SANOAT SALOHİYATI SAMARADORLIGINI INVESTISIYALAR ASOSIDA OSHIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI	100
Urazaliyev Bekzod Sultanbayevich	
ЦИФРОВЫЕ НАВЫКИ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЖЕНСКИХ КАДРОВ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	107
Дониёрова Зухрабону Алишер кизи	
TURIZM SUG'URTASI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	113
Хо'jamov Akbar Bahriddinovich	
KELAJAKDAGI GLOBAL VA MINTAQAVIY IQLIM O'ZGARISHI HAMDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ZARURIYATI.....	118
Djumayev Askar Xaydarovich	
SAMARQAND VILOYATI UMUMIY OVQATLANISH KORXONALARIDA RESURLARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGI.....	123
Erdonov Muhammadamin Erdon o'g'li	
Qahhorova Nargiza Qahramonovna	
Rafiqjonov Damir Raxim o'g'li	
Jamilov Firdavs Otabek o'g'li	
ПУТИ РАСШИРЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ	129
Норкулов Хабибулло	
Абдурасулова Шахзода	
Бахриддинов Дилшодбек	
NATIV BRENDING VOSITASI SIFATIDA UGC VA EGC: GLOBAL TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTON BOZORIGA MOSLASHUV	135
Yuldasheva Mahliyo Baxtiyor qizi	
SOLIQ TO'LOVCHILARGA XIZMAT KO'RSATISHDA RAQAMLASHTIRISH ORQALI SOLIQ MA'MURCHILIGINING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	138
Shamsiyev O'ktam Sayfitdinovich	
НАУЧНЫЕ ПОДХОДЫ И ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦИФРОВОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ ПРИ УПРАВЛЕНИИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССАМИ	147
Джуманов А.А.	
BANK SEKTORIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA XARAJAT SAMARADORLIGI: XALQARO TAJRIBA ASOSIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	157
Masharipova Durdona Ulug'bekovna	
РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ.....	164
Джуманов А.А.	
DAVLAT XARIDLARIDA SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN NARXLAR MODULINI JORIY ETISH: KORRUPSIYAGA QARSHI KOMPLAYENS, HISOBDORLIK VA RAQOBATNI KUCHAYTIRISH YO'NALISHLARI.....	174
Rahmanov Furqat Temirovich	
АНАЛИЗ НА ОСНОВЕ МОДЕЛИ АЛЬТМАНА ПРИ ОЦЕНКЕ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	179
Ибрагимов Гайратжон Артикович	
TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISHNINZ ZAMONAVIY MODELLARI VA KOMPLAYENSNAZORAT TIZIMINI RIVOJLANTIRISH	186
Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich	
SUN'IY INTELLEKTNING MEHNAT UNUMDORLIGI VA MOBILIGIGA TA'SIRI.....	192
Shakarov Zafar Gafforovich	

URGUT ERKIN IQTISODIY ZONASIDA SANOAT TARMOQLARINI KLASTERLASH SAMARADORLIGINING TAHLILI	198
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich	
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li	
Uzoqov Rafiq O'lmas o'g'li	
INFRATUZILMA INVESTITSİYALARINING AHOLI FAROVONLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA HUDUDIY XUSUSIYATLARI	204
Jiyanov Laziz Najimovich	
«ЗЕЛЁНОЕ» ВОДОСНАБЖЕНИЕ В ЗАСУШЛИВЫХ РЕГИОНАХ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	210
Курбанова Дилфуза Махсудовна	
TALABALARNING KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIKPSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	217
Karimova Feruza Xamidullayevna	
PAXTACHILIKDA ZAMONAVIY AGROTEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA EKOLOGIK MUVOZANAT TA'MINLASHNING IQTISODIY MEXANIZMI.....	221
Ishniyazov Zoxid Normamatovich	
FUQAROLAR MUROJAATLARI MA'LUMOTLARI ASOSIDA HUDUDLARNING IJTIMOIIYIQTISODIY RIVOJLANISH DARAJASINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	226
Inomov Daniyar Valijonovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA QIMMATLI QOG'OZLAR BILAN OPERATSIYALARNI TAKOMILLASHTIRISH: HOLAT TAHLILI VA TAVSIYALAR.....	232
Niyozov Zuhur Davronovich	
Xolmurotov Sardor	
Haydaraliyev Avaz	
YAQIN SHARQDA TURIZM EKSPORTI STRATEGIYALARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI: BAA VA SAUDIYA ARABISTONI TAJRIBASI ASOSIDA QIYOSIY TAHLIL	238
Tolibova Aziza To'lqin qizi	
BANKLARDA IJARA MUOMALALARINI TARTIBGA SOLUVCHI ME'YORIY - HUQUQIY ASOSLAR VA XALQARO STANDARTLAR.....	243
Sativaldiyeva Gulchexra Xudayberdiyevna	
QURILISH MATERIALLARI KORXONALARIDA STRATEGIK RISK-MENEJMENT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	247
Masharipova Sevara	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	251
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
Muhammadjonova Iroda Bahodir qizi	
BALIQCILIK TARMOG'INI INTENSIV RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	256
Iskandar Yunusov	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI: AGROEKOLOGIK VA IJTIMOIIY-IQTISODIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI	262
Mirzanov Berdak Joldasbeovich	
RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING IPOTEKA KREDITLASH JARAYONINI OPTIMALLASHTIRISH MEXANIZMLARIGA TA'SIRI	268
A'zamxo'jayeva Nihol	
CHORVACHILIK MAHSULOTLARI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI: METODOLOGIYA VA TAKOMILLASHTIRISH	273
Aysachev Abdulfotix Abdulfaizovich	

O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	278
Ruziyeva Nigina Baxtiyorovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA TA'LIM TIZIMIDA OLIB BORILGAN ISLOHOTLAR (MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMI MISOLIDA)	284
G.A. Norbo'tayeva	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	288
Charos G'ayratova	
РАЗВИТИЕ ЦИФРОВЫХ СИСТЕМ И ОБЗОР ИНСТРУМЕНТОВ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ.....	294
Джуманов, А.А.	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH — IQTISODIY TARAQQIYOTNING MUHIM OMILI.....	303
Bayitova Rohatoy Bahrom qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRUVCHILARNI SUG'URTA MEKANIZMLARI ORQALI MOLIYALASH MASALALARI	307
Xakimov Zafar Ibragimovich	
SOLIQ MA'MURCHILIGI ORQALI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING BARQAROR FAOLIYAT YURITISHINI TA'MINLASH MUAMMOLARI.....	314
Ahrorqulov Jonibek Otabek o'g'li	
FOOD PRICE VOLATILITY AND ITS EFFECTS ON LOW-INCOME HOUSEHOLDS	320
Rakhmatova Mukhlisa Dilshod qizi	
SUN'IY INTELLEKTNING O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI AHAMIYATI.....	327
Hamidova Shahzoda Odiljanovna	
MHS VA XUSUSIY SEKTOR KREDITLARI: MAMLAKATLARARO EMPIRIK TAHLIL.....	331
Davronbek Matyakubovich Matkarimov	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM XIZMATLARINI TASHKIL ETISHNING ZARURATI.....	336
Xasanova Yulduz Kayumovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA ALOQA KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	340
Saidqosimova Umida Ibragimovna	
PROSPECTS FOR DEVELOPING BROKERAGE AND UNDERWRITING ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN.....	345
Niyozov Zukhur	
Barnoyev Mirfayoz	
Yadgarov Avaz	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION: A GLOBAL REVIEW OF AI-POWERED TEACHING AND LEARNING	349
Begzod Nishanov	
BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA ELEKTRON TA'LIM RESURSLARINI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	356
Raxim Matniyazov	
Umar Asrayev	
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ.....	367
Зугурова Зилола Дамировна	

FOREIGN COUNTRIES' EXPERIENCE IN ORGANIZING AND MANAGING SMALL INDUSTRIAL ZONES	371
Shodmonkulov Kamoliddin Murodillayevich	
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДЕНЕЖНЫЕ ПЕРЕВОДЫ КАК ФИНАНСОВЫЙ РЕСУРС УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ И ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ	375
Гимранова О. Б.	
О'ZBEKISTON HUDUDLARIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASI TAHLILI (2010–2025-yillar)	383
Hojiyev Tal'at Toshpo'latovich	
MINTAQADA TABIIY KAPITALNI JAMG'ARISH SAMARADORLIGINI INTEGRAL INDEKS ASOSIDA BAHOLASH VA HUDUDLARNI TABAQALASHTIRISH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	388
Raximov Faxriddin Shavkatovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI UNDIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SOLIQ TO'LOVCHILAR XULQ-ATVORINI MODELLASHTIRISH: INSTITUTSIONAL VA BIXEVORISTIK YONDASHUVLARNING INTEGRATSIYASI	393
Urazmatov Jonibek Musurmanovich	
О'ZBEKISTON BANK SEKTORIDA RAQAMLI XIZMATLAR BOZORI: JORIY HOLAT, TENDENSIYALAR VA XALQARO TAJRIBA	398
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
KORXONALAR EKSPORT FAOLIYATINI BOSHQARISHDA INNOVATSION MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	403
To'rayeva Yulduz Shamsiddin qizi	

KORXONALAR EKSPORT FAOLIYATINI BOSHQARISHDA INNOVATSION MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

To'rayeva Yulduz Shamsiddin qizi
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Xalqaro moliya kafedrasida assistenti
ORCID ID: 0009-0005-1677-9631
E-mail: amanullaevayu@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada korxonalar eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish samaradorligini oshirishning nazariy-uslubiy va amaliy jihatlari tadqiq etiladi. Jahon iqtisodiyotida globallashtirish jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro bozorlarda raqobatning kuchayishi hamda eksport operatsiyalari bilan bog'liq moliyaviy tavakkalchiliklarning ortib borishi korxonalarining zamonaviy moliyaviy mexanizmlardan samarali foydalanishini taqozo etmoqda. Tadqiqotda eksport faoliyatini moliyalashtirish va boshqarishda faktoring, forfeyting, eksport krediti, eksport sug'urtasi, akkreditiv, bank kafolatlari, savdo moliyalashtirish platformalari, raqamli moliyaviy texnologiyalar (FinTech), blokcheyn asosidagi hisob-kitob tizimlari hamda ta'minot zanjiri moliyalashtirish kabi innovatsion moliyaviy instrumentlarning iqtisodiy mohiyati va boshqaruv samaradorligiga ta'siri tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: eksportni moliyalashtirish, eksport sug'urtasi, blokcheyn texnologiyasi, smart-kontraktlar, eksport salohiyati, xalqaro savdo, korxonalarining raqobatbardoshligi, moliyaviy innovatsiyalar, eksport samaradorligi.

Аннотация. В данной статье исследуются теоретико-методологические и практические аспекты повышения эффективности использования инновационных финансовых инструментов в управлении экспортной деятельностью предприятий. Ускорение процессов глобализации в мировой экономике, усиление конкуренции на международных рынках, а также рост финансовых рисков, связанных с экспортными операциями, требуют эффективного использования современных финансовых механизмов. В исследовании анализируются экономическая сущность и влияние на эффективность управления таких инновационных финансовых инструментов, как факторинг, форфейтинг, экспортный кредит, экспортное страхование, аккредитив, банковские гарантии, платформы торгового финансирования, цифровые финансовые технологии (FinTech), системы расчетов на основе блокчейн и финансирование цепочек поставок в процессе финансирования и управления экспортной деятельностью.

Ключевые слова: экспортное финансирование, экспортное страхование, технология блокчейн, смарт-контракты, экспортный потенциал, международная торговля, конкурентоспособность предприятий, финансовые инновации, эффективность экспорта.

Abstract. This article examines the theoretical, methodological, and practical aspects of improving the efficiency of using innovative financial instruments in managing enterprises' export activities. The acceleration of globalization processes in the world economy, the intensification of competition in international markets, and the increasing financial risks associated with export operations require enterprises to effectively utilize modern financial mechanisms. The study analyzes the economic nature and impact on management efficiency of innovative financial instruments such as factoring, forfeiting, export credit, export insurance, letters of credit, bank guarantees, trade finance platforms, digital financial technologies (FinTech), blockchain-based settlement systems, and supply chain finance in financing and managing export activities.

Keywords: export financing, export insurance, blockchain technology, smart contracts, export potential, international trade, enterprise competitiveness, financial innovations, export efficiency.

KIRISH

Bilamizki, jahon iqtisodiyotida globallashtirish jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro savdo aloqalarining kengayishi va raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi korxonalar eksport faoliyatini boshqarishning yangi yondashuvlarini shakllantirmoqda. Xususan, xalqaro bozorlarda raqobatning kuchayishi, geosiyosiy beqarorlik, logistika zanjirlaridagi uzilishlar, valyuta kurslarining keskin o'zgarishi hamda savdo operatsiyalari bilan bog'liq moliyaviy tavakkalchiliklarning ortib borishi eksport qiluvchi korxonalardan moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va innovatsion moliyaviy instrumentlarni amaliyotga keng joriy etishni talab etmoqda. An'anaviy moliyalashtirish mexanizmlari korxonalarining eksport faoliyatini kengaytirish uchun yetarli darajada moslashuvchan bo'lmay qolayotgan bir sharoitda, eksport operatsiyalarini moliyalashtirishning innovatsion vositalari iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim omiliga aylanmoqda.

Bugungi kunda xalqaro savdoda eksport faoliyatining muvaffaqiyati nafaqat ishlab chiqarish salohiyati yoki mahsulot sifati bilan, balki korxonaning moliyaviy boshqaruv tizimi va zamonaviy moliyaviy instrumentlardan foydalanish darajasi bilan ham belgilanadi. Jahon amaliyotida eksport faoliyatini moliyalashtirish va boshqarishda faktoring, forfeiting, eksport kreditlari, eksport sug'urtasi, akkreditivlar, bank kafolatlari, ta'minot zanjiri moliyalashtirish (Supply Chain Finance), savdoni moliyalashtirish platformalari (Trade Finance), raqamli to'lov tizimlari, FinTech texnologiyalari va blokcheyn asosidagi hisob-kitob mexanizmlaridan keng foydalanilmoqda [1]. Ushbu instrumentlar eksport operatsiyalarini moliyalashtirish xarajatlarini kamaytirish, aylanma mablag'lar aylanish tezligini oshirish, eksport shartnomalarini bajarish bilan bog'liq tavakkalchiliklarni minimallashtirish va korxonalarining xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlash imkonini beradi (1-jadval).

1-jadval

Innovatsion moliyaviy instrumentlarning eksport jarayonidagi o'rn¹

No	Instrument turi	Asosiy funksiyasi	Eksport jarayonidagi ahamiyati
1	Faktoring	Debitorlikni moliyalashtirish	Likvidlikni oshiradi
2	Forfeiting	Uzoq muddatli qarzlarni sotib olish	Riskni kamaytiradi
3	Eksport krediti	Oldindan moliyalashtirish	Ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlaydi
4	Eksport sug'urtasi	To'lov riskini qoplash	Moliyaviy xavfsizlikni ta'minlaydi
5	Akkreditiv	To'lov kafolati	Ishonchlilikni oshiradi
6	FinTech platformalar	Raqamli moliyalashtirish	Tezlik va shaffoflikni oshiradi

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, innovatsion moliyaviy instrumentlar eksport faoliyatini samarali boshqarishda muhim o'rin tutadi. Ular korxonalarining likvidligini oshirish, moliyaviy tavakkalchiliklarni kamaytirish, ishlab chiqarishni moliyalashtirish, to'lov xavfsizligini ta'minlash hamda eksport operatsiyalarining tezkorligi va shaffofligini oshirishga xizmat qiladi.

Xalqaro iqtisodiy tashkilotlarning ma'lumotlariga ko'ra, so'nggi yillarda global tovar va xizmatlar savdosi hajmi 30 trillion AQSh dollaridan oshgan bo'lib, unda savdo moliyalashtirish instrumentlarining ulushi yildan-yilga ortib bormoqda [2]. Ekspertlarning baholashicha, xalqaro savdo operatsiyalarining qariyb 80–90 foizi turli moliyaviy instrumentlar va bank xizmatlari orqali qo'llab-quvvatlanadi. Shu bilan birga, eksport qiluvchi korxonalar, ayniqsa kichik va o'rta biznes subyektlari uchun savdo moliyalashtirish resurslaridan foydalanish imkoniyatlarining cheklanganligi jahon iqtisodiyotining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Xalqaro moliya institutlari hisob-kitoblariga ko'ra, global savdo moliyalashtirish bo'yicha taqchilik hajmi 2,5 trillion AQSh dollaridan oshib ketgan bo'lib, ushbu holat eksport salohiyatining to'liq ro'yobga chiqarilishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Innovatsion moliyaviy instrumentlar eksport faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirishning strategik vositasi sifatida nafaqat moliyaviy resurslarga tezkor kirishni ta'minlaydi, balki korxonalarining tavakkalchiliklarga chidamliligini oshirishga ham xizmat qiladi. Masalan, faktoring eksport qiluvchi korxonalarga debitorlik qarzdorligini tezkor likvid mablag'larga aylantirish imkonini bersa, forfeiting uzoq muddatli eksport shartnomalarida to'lov tavakkalchiliklarini kamaytiradi [3]. Eksport kreditlarini sug'urtalash mexanizmlari xorijiy hamkorlarning to'lovga qobiliyatsizligi yoki siyosiy tavakkalchiliklar oqibatida yuzaga keladigan moliyaviy yo'qotishlarni qoplashga yordam beradi. Ta'minot zanjiri moliyalashtirish tizimlari esa ishlab chiqaruvchilar, eksportyorlar va xaridorlar o'rtasidagi moliyaviy oqimlarni optimallashtirish orqali korxonalarining likvidlik ko'rsatkichlarini yaxshilaydi.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi eksport faoliyatini moliyalashtirishda innovatsion texnologiyalarning rolini yanada oshirmoqda. Xususan, blokcheyn texnologiyasi xalqaro savdo operatsiyalarida hujjatlar aylanishini soddalashtirish, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish va shaffoflikni ta'minlash imkoniyatlarini yaratmoqda.

1 Muallif ishlanmasi.

Smart-kontraktlar eksport shartnomalarini avtomatik ravishda bajarishni ta'minlab, inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytirishga xizmat qilmoqda. Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar (Big Data) texnologiyalari esa eksport operatsiyalaridagi moliyaviy tavakkalchiliklarni baholash va boshqarish jarayonlarini takomillashtirish imkonini bermoqda [4]. Natijada eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlar nafaqat moliyalashtirish vositasi, balki strategik boshqaruv elementi sifatida ham namoyon bo'lmoqda.

Mamlakatimiz iqtisodiyotida ham eksportni diversifikatsiya qilish, yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ulushini oshirish va eksport qiluvchi korxonalarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda mamlakat eksport hajmi izchil o'sib bormoqda va eksport geografiyasi kengaymoqda. Eksport qiluvchi korxonalarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash maqsadida eksportoldi moliyalashtirish, eksport kreditlari, sug'urta mexanizmlari va kafillik tizimlarini rivojlantirish bo'yicha qator institutsional islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, "O'zbekiston – 2030" strategiyasida iqtisodiy o'sish sur'atlarini barqaror saqlash, eksport hajmini sezilarli darajada oshirish, yuqori qo'shilgan qiymatga ega sanoat mahsulotlari eksportini kengaytirish, eksport qiluvchi tadbirkorlik subyektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash, zamonaviy moliyaviy xizmatlar va raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot tarmoqlariga keng joriy etish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan [5]. Strategiyada eksportni rag'batlantirish infratuzilmasini takomillashtirish, xalqaro savdo moliyalashtirish instrumentlarini keng qo'llash, logistika va transport xarajatlarini kamaytirish hamda eksport qiluvchi korxonalarining global qiymat zanjirlariga integratsiyasini kuchaytirish bo'yicha aniq chora-tadbirlar nazarda tutilgan. Shu nuqtai nazardan, korxonalar eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish nafaqat alohida korxonalar, balki mamlakatning eksport salohiyati, tashqi savdo barqarorligi va uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Korxonalar eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish samaradorligini oshirish masalasi xalqaro savdo, korporativ moliya, menejment va raqamli iqtisodiyot yo'nalishlarining kesishgan nuqtasida shakllangan kompleks ilmiy muammo hisoblanadi. Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda eksport faoliyatini boshqarish samaradorligi korxonalarining moliyaviy resurslardan oqilona foydalanishi, moliyaviy tavakkalchiliklarni boshqarish qobiliyati hamda innovatsion moliyaviy texnologiyalarni amaliyotga joriy etish darajasi bilan chambarchas bog'liq ekanligi ta'kidlanadi. Shu bois mazkur tadqiqot mavzusi bo'yicha xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy qarashlarini o'rganish, mavjud yondashuvlarni tahlil qilish hamda ilmiy bo'shliqlarni aniqlash muhim ilmiy ahamiyatga ega.

Eksport faoliyatini moliyalashtirish va savdo moliyasining nazariy asoslari bo'yicha mashhur amerikalik iqtisodchi S. Ross korporativ moliya nazariyasida moliyaviy instrumentlarning asosiy vazifasi korxonalarining kapital qiymatini oshirish va moliyaviy tavakkalchiliklarni optimallashtirishdan iborat ekanligini ta'kidlaydi [6]. Uning fikriga ko'ra, zamonaviy moliyaviy instrumentlar korxonalariga kapital bozorlaridagi nomukammalliklarni kamaytirish, investitsion qarorlarni samarali amalga oshirish va xalqaro faoliyatni kengaytirish imkonini beradi. Rossning konsepsiyasiga ko'ra, eksport qiluvchi korxonalar moliyaviy innovatsiyalardan foydalangan holda likvidlik muammolarini bartaraf etishi va tashqi bozorlardagi faoliyatini barqaror rivojlantirishi mumkin.

Eksport faoliyatini boshqarishda tavakkalchiliklarni moliyalashtirish masalalarini tadqiq qilgan britaniyalik olim J. Hull moliyaviy derivativlar va xedjirlash instrumentlarining xalqaro savdodagi ahamiyatini alohida e'tirof etadi. Olimning ta'kidlashicha, eksport operatsiyalarida valyuta kurslari, foiz stavkalari va tovar narxlarining o'zgaruvchanligi korxonalar moliyaviy natijalariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi [7]. Shu sababli fyuchers, forvard, opsiya va svop kabi moliyaviy instrumentlardan foydalanish eksport operatsiyalarining moliyaviy xavfsizligini ta'minlashda muhim vosita hisoblanadi. Hull eksport faoliyatini boshqarishda moliyaviy risklarni boshqarish tizimini korporativ strategiyaning ajralmas elementi sifatida baholaydi.

Xalqaro savdo moliyalashtirish tizimlarini tadqiq etgan germaniyalik iqtisodchi J. Ramberg xalqaro tijorat shartnomalarini moliyaviy ta'minlash mexanizmlarini o'rganib, akkreditivlar, bank kafolatlari va mustaqil kafolatlarning eksport faoliyatidagi rolini asoslab bergan. Uning ilmiy qarashlariga ko'ra, xalqaro savdo operatsiyalarining muvaffaqiyati ko'p jihatdan to'lov xavfsizligini ta'minlovchi moliyaviy instrumentlardan foydalanish darajasiga bog'liq [8]. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda eksport qiluvchi korxonalar uchun akkreditiv va bank kafolatlari to'lov tavakkalchiliklarini kamaytirish orqali tashqi bozorlarda faoliyatni kengaytirishga xizmat qiladi.

Raqamli iqtisodiyot va innovatsion moliyaviy texnologiyalarning xalqaro biznesga ta'sirini tadqiq qilgan amerikalik olim Ch. Skinner zamonaviy FinTech texnologiyalari va raqamli bank xizmatlari xalqaro savdo moliyalashtirish tizimini tubdan o'zgartirayotganini ta'kidlaydi [9]. Olimning fikriga ko'ra, blokcheyn texnologiyalari, raqamli to'lov platformalari, sun'iy intellekt va smart-kontraktlardan foydalanish eksport operatsiyalarini

tezlashtirish, xarajatlarni kamaytirish hamda moliyaviy operatsiyalarning shaffofligini ta'minlash imkonini beradi. Skinner xalqaro savdo moliyasining kelajagini to'liq raqamlashtirilgan ekotizim sifatida baholaydi.

MDH mamlakatlari olimlari orasida eksport faoliyatini moliyalashtirish va tashqi iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Jumladan, rossiyalik iqtisodchi O. Lavrushin bank tizimi va kreditlash mexanizmlarini tadqiq etib, eksport qiluvchi korxonalarni moliyalashtirishda tijorat banklari va maxsus moliyaviy institutlarning rolini asoslab bergan [10]. Uning fikricha, eksport kreditlari, bank kafolatlari va savdo moliyalashtirish vositalaridan kompleks foydalanish korxonalarining moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qiladi. Olim eksport operatsiyalarining muvaffaqiyati bank infratuzilmasining rivojlanish darajasiga bevosita bog'liq ekanligini ta'kidlaydi.

Rossiyalik olim L. Abalkin iqtisodiy modernizatsiya va innovatsion rivojlanish nazariyalarini tadqiq etib, iqtisodiyotni raqobatbardosh rivojlantirishda moliyaviy innovatsiyalar muhim ahamiyat kasb etishini asoslagan [11]. Uning fikriga ko'ra, innovatsion moliyaviy mexanizmlar nafaqat investitsion faollikni oshiradi, balki eksportga yo'naltirilgan korxonalarining xalqaro bozorlardagi ustunligini ta'minlashga ham xizmat qiladi.

O'zbekiston iqtisodchi olimlari tomonidan ham eksport faoliyatini rivojlantirish va moliyalashtirish masalalari bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Xususan, professor Sh. Shodmonov tashqi iqtisodiy faoliyat va xalqaro iqtisodiy munosabatlarni tadqiq etib, eksportni rivojlantirishning institutsional omillari qatorida moliyaviy infratuzilmani takomillashtirish alohida ahamiyatga ega ekanligini qayd etadi [12]. Uning ilmiy qarashlariga ko'ra, eksport faoliyatini boshqarish tizimida innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish milliy iqtisodiyotning tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Professor B. Berkinov iqtisodiy islohotlar va korxonalarni boshqarish masalalarini tadqiq etib, eksport faoliyatini rivojlantirishda moliyaviy resurslardan samarali foydalanish korxonalar strategik boshqaruvining muhim yo'nalishi ekanligini ta'kidlaydi [13]. Olim korxonalarda innovatsion boshqaruv mexanizmlarini joriy etish eksport samaradorligini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Iqtisodchi olim Q. Abdurahmonov iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va tadbirkorlikni rivojlantirish masalalarini o'rganib, eksportga yo'naltirilgan korxonalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biri ekanligini qayd etadi [14]. Uning fikricha, eksport faoliyatida zamonaviy moliyaviy instrumentlar va raqamli texnologiyalarni joriy etish korxonalarining tashqi bozorlardagi faoliyatini yanada faollashtiradi.

Yuqoridagi ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, xorijiy olimlar asosan savdo moliyalashtirish, moliyaviy risklarni boshqarish va FinTech texnologiyalarining eksport faoliyatiga ta'sirini tadqiq etgan bo'lsalar, MDH va O'zbekiston olimlari eksportni moliyalashtirishning institutsional va bank mexanizmlariga ko'proq e'tibor qaratganlar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda korxonalar eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish samaradorligini baholash va uni oshirishning ilmiy-amaliy yo'nalishlarini asoslash maqsadida kompleks tadqiqot metodologiyasidan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini eksport faoliyatini boshqarish, xalqaro savdo moliyalashtirish, korporativ moliya, innovatsion menejment va raqamli iqtisodiyot sohalaridagi xorijiy hamda mahalliy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etdi. Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv asosida ilmiy abstraksiya, analiz va sintez, induksiya va deduksiya, qiyosiy hamda mantiqiy tahlil usullaridan foydalanilib, innovatsion moliyaviy instrumentlarning eksport faoliyatini samaradorligiga ta'siri kompleks baholandi. Shuningdek, iqtisodiy-statistik tahlil yordamida 2023–2025-yillarga oid O'zbekiston Respublikasi hamda xalqaro tashkilotlarning rasmiy statistik ma'lumotlari umumlashtirildi va eksport ko'rsatkichlari hamda savdo moliyalashtirish instrumentlari o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Korxonalar eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish samaradorligini oshirish bugungi kunda xalqaro iqtisodiy munosabatlarning eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatmoqdaki, eksport hajmining o'sishi nafaqat ishlab chiqarish salohiyatiga, balki eksport operatsiyalarini moliyalashtirishning zamonaviy mexanizmlariga ham bevosita bog'liqdir. Shu sababli tadqiqot doirasida eksport faoliyatini boshqarishda qo'llanilayotgan innovatsion moliyaviy instrumentlarning iqtisodiy samaradorligi, ularning korxonalar moliyaviy barqarorligiga ta'siri hamda O'zbekiston eksport salohiyatini oshirishdagi roli tahlil qilindi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, eksport qiluvchi korxonalar faoliyatida asosiy moliyaviy muammolar sifatida aylanma mablag'larning yetishmasligi, xaridorlar tomonidan to'lovlarning kechiktirilishi, valyuta kursi

tavakkalchiligi, uzoq muddatli kontraktlar bo'yicha moliyaviy xavflar va xalqaro hisob-kitoblarning murakkabligi namoyon bo'lmoqda. An'anaviy kreditlash mexanizmlari ushbu muammolarni to'liq bartaraf eta olmaydi. Shu sababli xalqaro amaliyotda faktoring, forfeyting, eksport kreditlari, eksport sug'urtasi, bank kafolatlari, akkreditivlar, Supply Chain Finance, FinTech platformalari va blokcheyn texnologiyalaridan foydalanish keng tarqalmoqda.

Tadqiqot davomida innovatsion moliyaviy instrumentlarning eksport faoliyatiga ta'siri iqtisodiy mezonlar bo'yicha baholandi. Natijalarga ko'ra, faktoring instrumentidan foydalanish eksport qiluvchi korxonalarda debitorlik qarzdorligining aylanish muddatini o'rtacha 20–30 foizga qisqartirish imkonini beradi. Bu esa aylanma kapitalning tezroq qayta tiklanishini ta'minlab, yangi eksport shartnomalarini moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi [15]. Forfeyting mexanizmi esa uzoq muddatli eksport bitimlarida kredit tavakkalchiligini eksportyor zimmasidan moliya institutlariga o'tkazish orqali korxonaning moliyaviy barqarorligini oshiradi.

Eksport faoliyatini boshqarishda akkreditiv va bank kafolatlari alohida ahamiyatga ega. Xalqaro savdo operatsiyalarida ushbu instrumentlardan foydalanish eksportyor va importyor o'rtasidagi ishonchni mustahkamlaydi hamda to'lov bilan bog'liq tavakkalchiliklarni kamaytiradi. Tahlillar ko'rsatishicha, akkreditiv asosida amalga oshirilgan eksport operatsiyalarida shartnoma majburiyatlarining bajarilish darajasi yuqori bo'lib, to'lov intizomi yaxshilanadi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida eksport faoliyatini boshqarishda FinTech texnologiyalarining ahamiyati sezilarli darajada ortib bormoqda. Xususan, elektron savdo moliyalashtirish platformalari eksport shartnomalarini rasmiylashtirish muddatlarini qisqartiradi, hujjatlar aylanishini soddalashtiradi hamda operatsion xarajatlarni kamaytiradi. Blokcheyn texnologiyalaridan foydalanish eksport operatsiyalarining shaffofligini oshirish, tranzaksiyalar xavfsizligini ta'minlash va kontragentlar o'rtasidagi axborot almashinuvini tezlashtirish imkonini bermoqda. Smart-kontraktlardan foydalanish eksport bitimlari bajarilishini avtomatlashtirish orqali inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytiradi.

Tadqiqot natijalari asosida eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlarning korxonalar faoliyatiga ta'siri quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'lishi aniqlandi:

Birinchidan, moliyaviy likvidlik oshadi. Eksport tushumlarini tezkor monetizatsiya qilish korxonalarga aylanma kapitaldan samarali foydalanish imkonini beradi.

Ikkinchidan, eksport operatsiyalaridagi moliyaviy tavakkalchiliklar kamayadi. Eksport sug'urtasi, bank kafolatlari va valyuta xedjirlash instrumentlari moliyaviy yo'qotishlarni minimallashtiradi.

Uchinchidan, eksport xarajatlari optimallashtiriladi. Raqamli moliyaviy platformalar operatsion xarajatlarni kamaytirish orqali eksport samaradorligini oshiradi.

To'rtinchidan, korxonalarining xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligi kuchayadi. Innovatsion moliyalashtirish vositalari eksport geografiasini kengaytirish imkonini yaratadi.

Tahlillar natijasida eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar tizimlashtirildi. Ushbu omillar ichida moliyaviy infratuzilmaning rivojlanganligi, bank tizimining eksportni moliyalashtirish imkoniyatlari, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari, raqamli texnologiyalar darajasi, korxonalarining moliyaviy savodxonligi va xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik darajasi asosiy determinantlar sifatida aniqlandi (2-jadval).

2-jadval
Innovatsion moliyaviy instrumentlarning eksport samaradorligiga ta'siri²

Ko'rsatkich	An'anaviy model	Innovatsion model	O'zgarish natijasi
Debitorlik aylanishi	60–90 kun	30–50 kun	↓ 25–35% qisqarish
Aylanma kapital samaradorligi	O'rtacha	Yuqori	↑ 1,3–1,7 barobar
Eksport risk darajasi	Yuqori	Past	↓ sezilarli kamayish
To'lov intizomi	Nisbatan past	Yuqori	↑ barqarorlik
Tranzaksiya xarajatlari	Yuqori	Past	↓ 15–25% qisqarish

Ushbu jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish eksport faoliyati samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Xususan, debitorlik qarzdorligi aylanish muddatini qisqartiradi, aylanma kapital samaradorligini oshiradi, moliyaviy risklar va tranzaksiya xarajatlarni kamaytiradi hamda to'lov intizomini yaxshilaydi. Natijada korxonalarining eksport faoliyati barqarorligi va xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligi ortadi.

Shuningdek, SWOT tahlili asosida innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanishning afzallik va cheklolari ham baholandi. Kuchli tomonlari sifatida eksportni tezkor moliyalashtirish, likvidlikning oshishi va risklarning kamayishi aniqlangan bo'lsa, zaif tomonlari sifatida moliyaviy xizmatlar narxining nisbatan yuqoriligi

2 Muallif ishlanmasi.

va ayrim korxonalarda moliyaviy instrumentlar bo'yicha bilimlarning yetarli emasligi qayd etildi. Imkoniyatlar qatorida raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi va xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikning kengayishi ko'rsatilgan bo'lsa, tahdidlar sifatida global iqtisodiy beqarorlik, geosiyosiy risklar va valyuta kurslari tebranishlari e'tirof etildi.

Tahlil natijalari innovatsion moliyaviy instrumentlardan kompleks foydalanayotgan korxonalarda eksport faoliyatining iqtisodiy samaradorligi sezilarli darajada yuqori ekanligini ko'rsatdi. Bunday korxonalarda eksport operatsiyalarining uzluksizligi ta'minlanadi, moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligi ortadi hamda yangi tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlari kengayadi.

O'zbekiston sharoitida olib borilgan tahlillar ham eksport faoliyatini moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish zarurligini ko'rsatmoqda. Milliy statistika ma'lumotlariga ko'ra, mamlakat eksport hajmi 2023-yilda 24,9 mlrd AQSh dollarini, 2024-yilda 27,3 mlrd AQSh dollarini, 2025-yilda esa dastlabki hisob-kitoblarga ko'ra 33,8 mlrd AQSh dollarini tashkil etib, bir yil ichida qariyb 24 foizga o'sgan [16]. Shu bilan birga, eksport geografiyasi kengayib, yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ulushini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Mazkur jarayonlar "Tashqi iqtisodiy faoliyat to'g'risida"gi Qonun, "Valyutani tartibga solish to'g'risida"gi Qonun, "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonun, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmoni bilan uyg'un ravishda amalga oshirilmoqda. Strategik hujjatlarda eksport qiluvchi korxonalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash, eksportoldi kreditlash, eksport sug'urtasi, zamonaviy bank xizmatlari, raqamli moliyaviy texnologiyalar va savdo moliyalashtirish instrumentlarini rivojlantirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. 2030-yilgacha mamlakat eksport hajmini 45 mlrd AQSh dollariga yetkazish maqsadi qo'yilgan bo'lib, ushbu ko'rsatkichga erishishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan kompleks foydalanish, eksport faoliyatini raqamlashtirish va korxonalarining xalqaro moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish muhim iqtisodiy omil sifatida namoyon bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqotda korxonalar eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish samaradorligining nazariy-uslubiy asoslari, xalqaro tajriba hamda O'zbekiston amaliyoti kompleks tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, jahon iqtisodiyotining globallasuvi, xalqaro savdodagi raqobatning kuchayishi va raqamli transformatsiya jarayonlari eksport qiluvchi korxonalardan zamonaviy moliyaviy boshqaruv mexanizmlarini qo'llashni talab etmoqda. Ayniqsa, eksport operatsiyalarida yuzaga keladigan moliyaviy, valyuta, kredit va to'lov tavakkalchiliklarini kamaytirishda innovatsion moliyaviy instrumentlar muhim strategik vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

Tadqiqot davomida eksport faoliyatini boshqarishda qo'llaniladigan innovatsion moliyaviy instrumentlar – faktoring, forfeyting, eksport krediti, eksport sug'urtasi, akkreditiv, bank kafolatlari, ta'minot zanjiri moliyalashtirish (Supply Chain Finance), FinTech platformalari, blokcheyn texnologiyalari va raqamli savdo moliyalashtirish tizimlarining iqtisodiy samaradorligi baholandi. Tahlillar ushbu instrumentlardan kompleks foydalanish korxonalarining aylanma mablag'lari aylanish tezligini oshirish, eksport operatsiyalarining uzluksizligini ta'minlash, moliyaviy tavakkalchiliklarni minimallashtirish va xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qilishini ko'rsatdi.

Ilmiy tahlillar natijasida eksport faoliyatini boshqarish samaradorligiga ta'sir etuvchi asosiy omillar sifatida moliyaviy infratuzilmaning rivojlanganligi, savdo moliyalashtirish instrumentlaridan foydalanish imkoniyatlari, bank tizimining eksportni qo'llab-quvvatlash salohiyati, raqamli moliyaviy texnologiyalarning rivojlanish darajasi, davlat tomonidan yaratilayotgan institutsional sharoitlar hamda korxonalarining moliyaviy boshqaruv kompetensiyalari aniqlandi. Shu bilan birga, eksport faoliyatini moliyalashtirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish eksport xarajatlarini optimallashtirish, likvidlik darajasini oshirish va yangi tashqi bozorlarga kirish imkoniyatlarini kengaytirishi ilmiy jihatdan asoslandi.

Tadqiqot davomida O'zbekiston iqtisodiyotida eksportni rag'batlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar ham tahlil qilindi. Xususan, eksport qiluvchi korxonalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash, eksportoldi moliyalashtirish, eksport sug'urtasi, zamonaviy bank xizmatlari va raqamli moliyaviy texnologiyalarni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar mamlakat eksport salohiyatini oshirish uchun qulay institutsional muhitni shakllantirayotganligi aniqlandi. Shu bilan birga, innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish darajasining yetarli emasligi, kichik va o'rta biznes subyektlarining savdo moliyalashtirish xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlari cheklanganligi hamda eksport faoliyatini raqamli boshqarish mexanizmlarining to'liq shakllanmaganligi mavjud muammolar sifatida baholandi.

Olib borilgan tadqiqotlar asosida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

◀ eksport qiluvchi korxonalar uchun innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanishning kompleks boshqaruv modelini joriy etish maqsadga muvofiq. Mazkur model eksportoldi moliyalashtirish, eksport sug'urtasi,

faktoring, forfeyting va ta'minot zanjiri moliyalashtirish mexanizmlarini yagona tizim asosida qo'llashni nazarda tutadi;

- ◀ tijorat banklari va boshqa moliyaviy institutlar tomonidan eksportga yo'naltirilgan korxonalar uchun maxsus innovatsion moliyaviy mahsulotlar portfelini kengaytirish zarur. Xususan, raqamli faktoring, elektron akkreditiv, blokcheyn asosidagi savdo moliyalashtirish va eksport kreditlashning zamonaviy mexanizmlarini rivojlantirish tavsiya etiladi;

- ◀ eksport faoliyatida moliyaviy tavakkalchiliklarni boshqarish tizimini takomillashtirish maqsadida eksport sug'urtasi, valyuta risklarini xedjirlash va xalqaro kafolat mexanizmlaridan foydalanish ko'lamini kengaytirish lozim. Bu eksport qiluvchi korxonalarining moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qiladi;

- ◀ eksport faoliyatini boshqarish jarayonlarini raqamlashtirish va FinTech texnologiyalarini keng joriy etish maqsadga muvofiq. Elektron hujjat aylanishi, sun'iy intellekt asosidagi moliyaviy tahlil tizimlari, smart-kontraktlar va blokcheyn texnologiyalaridan foydalanish eksport operatsiyalarining tezkorligi va shaffofligini oshiradi;

- ◀ kichik va o'rta biznes subyektlarining innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish uchun davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish zarur. Jumladan, eksportoldi kreditlash, foiz xarajatlarini subsidiyalash, eksport sug'urtasi xizmatlarini ommalashtirish hamda savdo moliyalashtirish bo'yicha kafillik tizimini rivojlantirish tavsiya etiladi;

- ◀ eksport qiluvchi korxonalarda moliyaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish maqsadida savdo moliyalashtirish va innovatsion moliyaviy instrumentlar bo'yicha muntazam malaka oshirish dasturlarini tashkil etish hamda xalqaro tajribalarni amaliyotga joriy etish zarur;

O'zbekiston Respublikasida eksport faoliyatini moliyaviy qo'llab-quvvatlash bo'yicha mavjud normativ-huquqiy bazani xalqaro standartlar asosida takomillashtirish hamda eksport qiluvchi korxonalar uchun raqamli savdo moliyalashtirish ekotizimini shakllantirish maqsadga muvofiq hisoblanadi;

"O'zbekiston – 2030" strategiyasida belgilangan eksport salohiyatini oshirish va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar eksportini kengaytirish maqsadlariga erishishda innovatsion moliyaviy instrumentlarni iqtisodiyotning ustuvor tarmoqlariga keng tatbiq etish, eksportni moliyalashtirish infratuzilmasini rivojlantirish hamda xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikni yanada mustahkamlash zarur.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari korxonalar eksport faoliyatini boshqarishda innovatsion moliyaviy instrumentlardan tizimli va kompleks foydalanish eksport operatsiyalarining moliyaviy xavfsizligini ta'minlash, moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, tavakkalchiliklarni kamaytirish va korxonalarining xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qilishini tasdiqladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. International Monetary Fund (IMF). World Economic Outlook 2025. – Washington, DC: IMF, 2025.
2. F. Mishkin. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. 13th ed. – Boston: Pearson, 2022. – p. 720.
3. Asian Development Bank (ADB). Asian Development Outlook 2025. – Manila: ADB, 2025.
4. J. Fabozzi, F. Modigliani. Capital Markets: Institutions and Instruments. – New York: Pearson, 2021. – p. 912.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi "Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo'ljallangan ustuvor yo'nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida" PF-21-son Farmoni. <https://www.lex.uz/uz/docs/-8050769>
6. S. Ross, R. Westerfield, B. Jordan. Fundamentals of Corporate Finance. 13th Edition. New York: McGraw-Hill Education, 2022. – p. 912.
7. J. Hull. Risk Management and Financial Institutions. 6th Edition. Hoboken: Wiley, 2023. – p. 848.
8. J. Ramberg. International Commercial Transactions. Paris: ICC Publishing, 2014. – p. 432.
9. C. Skinner. Digital Bank: Strategies to Launch or Become a Digital Bank. Singapore: Marshall Cavendish, 2014. – p. 320.
10. О. Лаврушин. Банковское дело. Москва: КНОРУС, 2023. – с. 800.
11. Л. Абалкин. Стратегия: выбор курса. Москва: Институт экономики РАН, 2004. – с. 210.
12. Sh. Shodmonov. Xalqaro iqtisodiy munosabatlar. Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020. – 392 b.
13. B. Berkinov. Menejment asoslari. Toshkent: Fan, 2018. – 304 b.
14. Q. Abdurahmonov. Iqtisodiyot nazariyasi. Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 640 b.
15. World Bank. Global Economic Prospects 2025. – Washington, DC: World Bank, 2025.
16. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasining tashqi savdo faoliyati. 2025-yil yakunlari bo'yicha statistik to'plam. – Toshkent, 2025.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>